

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego

Monitoring *Programu przeciwdziałania
ubóstwu i wykluczeniu społecznemu
w województwie śląskim
na lata 2018-2023*

Raport monitoringowy za rok 2018

Katowice, czerwiec 2019

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
1.1. Realizacja programu	3
2. Misja programu, cele operacyjne i działania.....	5
3. Sposób monitorowania i ewaluacji	13
4. Wyniki monitoringu „Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” za 2018 rok	14
4.1. Cel operacyjny 1: Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi.....	14
4.2. Cel operacyjny 2: Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.....	15
4.3. Cel operacyjny 3: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych.	17
4.4. Cel operacyjny 4: Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	19
4.5. Cel operacyjny 5: Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.....	20
4.6. Cel operacyjny 6: Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej.....	22
5. Podsumowanie.....	24

1. Wprowadzenie

„Program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” został opracowany jako program operacyjny do „Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020. Aktualizacja 2015”.

Został przyjęty w dniu 10 kwietnia 2018 roku uchwałą nr 816/252/V/2018 Zarządu Województwa Śląskiego. Stanowi on realizację zapisu art. 21 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 ze zm.), który stanowi, że do zadań Samorządu Województwa należy:

- *opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa obejmującej w szczególności programy: **przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu**, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, **pomocy społecznej**, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi – po konsultacji z powiatami,*
- *rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz opracowywanie **regionalnych programów pomocy społecznej wspierających samorządy lokalne w działaniach na rzecz ograniczania tego zjawiska.***

1.1. Realizacja programu

Realizatorem programu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego. Działania programu są realizowane we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami pomocy i integracji społecznej, sektorem ekonomii społecznej, organizacjami pozarządowymi i partnerami gospodarczymi.

Adresatami działań programu są osoby fizyczne, prawne i podmioty nieposiadające osobowości prawnej, realizujące zadania w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, osoby zagrożone tymi problemami społecznymi i ich rodziny oraz wszyscy mieszkańcy województwa śląskiego.

Działania zaproponowane w programie są zgodne z zadaniami, jakie w obszarze polityki społecznej prowadzi samorząd województwa tzn. mają one charakter wspierający, wzmacniający, upowszechniający, informacyjno-edukacyjny, diagnostyczny i organizacyjny. Oznacza to, że stanowią wsparcie dla podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w pomoc osobom wykluczonym i zagrożonym wykluczeniem społecznym na poziomie jednostek samorządu terytorialnego (gmin i powiatów).

Założono, że działania programowe będą finansowane w ramach:

- budżetu Samorządu Województwa Śląskiego,
- dotacji budżetu państwa,
- projektu pozakonkursowego pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WŚL na lata 2014-2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- projektu pozakonkursowego „Współpraca się opłaca - koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim” w ramach RPO WŚL na lata 2014-2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- wkładu finansowego partnerów Programu „Śląskie dla Rodziny – Karta Dużej Rodziny”,
- wkładu finansowego partnerów Projektu „Śląskie dla Seniora – Śląska Karta Seniora”.

2. Misja programu, cele operacyjne i działania

Misją programu jest:

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu mieszkańców województwa śląskiego oraz wspieranie samorządów lokalnych w działaniach na rzecz ograniczania tego zjawiska.

Cele operacyjne programu to:

Cel operacyjny 1: Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi.

Cel operacyjny 2: Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.

Cel operacyjny 3: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych.

Cel operacyjny 4: Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 5: Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Cel operacyjny 6: Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej.

Cele operacyjne i działania:

Cel operacyjny 1: **Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi.**

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/roczny budżet
1.1. Promowanie pozytywnego wizerunku rodziny i wartości rodzinnych poprzez wspieranie i organizację działań, konkursów i innych wydarzeń związanych z obszarem polityki prorodzinnej	ROPS	Budżet Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny	Zgodnie z projektem budżetu Województwa Śląskiego na dany rok budżetowy
1.2. Wspieranie samorządów lokalnych poprzez udostępnianie mieszkańcom gmin i powiatów zasobów Województwa Śląskiego w ramach Programu „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”	ROPS	Budżety Województwa Śląskiego i partnerów Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny	Budżety Województwa Śląskiego i partnerów Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny
1.3. Wzmacnianie współpracy partnerskiej pomiędzy Województwem Śląskim a podmiotami gospodarczymi w ramach Programu „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”	ROPS	Budżety Województwa Śląskiego i partnerów Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny	Budżety Województwa Śląskiego i partnerów Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny
1.4. Prowadzenie analiz dotyczących sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin w województwie śląskim	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu
1.5. Promowanie dobrych praktyk w ramach regionalnej polityki prorodzinnej	ROPS	Budżet Programu Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny	Zgodnie z projektem budżetu Województwa Śląskiego na dany rok budżetowy

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 1:

I.p.	Nazwa wskaźnika	Czasokres	Źródło i sposób zbierania danych
1.	Liczba zorganizowanych wydarzeń (np. konkursów, konferencji) związanych z obszarem polityki prorodzinnej	roczny	Dane własne ROPS
2.	Liczba partnerów Programu „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”, w tym podmiotów gospodarczych	roczny	Dane własne ROPS
3.	Liczba raportów zawierających informacje o sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin w województwie śląskim, opracowanych w Regionalnym Ośrodku Polityki Społ.	roczny	Dane własne ROPS

4.	Liczba dobrych praktyk z obszaru polityki prorodzinnej zamieszczonych na stronie www.slaskiedlarodziny i stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego	roczny	Dane własne ROPS
----	---	--------	------------------

Cel operacyjny 2: **Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.**

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/ roczny budżet
2.1. Zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki właściwego środowiska rodzinnego, niezbędnego do prawidłowego wychowania i rozwoju - prowadzenie ośrodków adopcyjnych	Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny	Dotacja z budżetu państwa	19 626 000,00 (6 x 3 271 000,00)
2.2. Rozwój i wspieranie specjalistycznych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej – prowadzenie interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego oraz regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	41 615 682,00 (6x6935947,00)
2.3. Optymalizacja usług adopcyjnych, wspieranie i szkolenie kadry ośrodków, wspomaganie osób przysposabiających	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ RPO WSL (85%) Budżet Państwa - dotacja celowa (8%) Budżet Województwa Śląskiego (7%)	13 775 463,00 2018 – 2 527 468,00 2019 – 2 266 700,00 2020 – 2 266 700,00 2021 – 2 266 700,00 2022 – 2 266 700,00 2023 – 2 181 195,00
2.4. Podnoszenie kwalifikacji, umiejętności i świadomości społecznej pracowników instytucji i placówek województwa śląskiego, działających w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ PO WER (84,28%) Budżet Państwa - dotacja celowa (12,72%) Budżet Województwa Śląskiego (3%)	1 905 029,00 2018 – 947 359,00 2019 – 864 883,00 2020 – 92 787,00

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 2:

I.p.	Nazwa wskaźnika	Czasokres	Źródło i sposób zbierania danych
1.	Liczba prowadzonych w województwie śląskim ośrodków adopcyjnych	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

2.	Liczba procedur adopcyjnych zakończonych przysposobieniem – liczba przysposobionych dzieci	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
3.	Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny przysposabiające	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
4.	Liczba prowadzonych w województwie śląskim regionalnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
5.	Liczba dzieci z placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczonych w rodzinach naturalnych, zastępczych lub adopcyjnych	roczny	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
6.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w ramach projektu pozakonkursowego pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WŚL na lata 2014-2020	roczny	Baza uczestników projektu, raport z monitoringu i ewaluacji projektu
7.	Liczba pracowników instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej objętych wsparciem w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w ramach zadania projektu pozakonkursowego pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WŚL na lata 2014-2020	roczny	Baza uczestników projektu, raport z monitoringu i ewaluacji projektu

Cel operacyjny 3: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych.

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/ roczny budżet
3.1. Współpraca ze Śląską Radą ds. Seniorów jako organem konsultacyjnym w sprawach dotyczących osób starszych	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu

3.2. Zwiększenie dostępu seniorów do rynku dóbr i usług, dostosowanego do potrzeb starzejącego się społeczeństwa	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu
3.3. Promocja wizerunku osób starszych jako pełnoprawnych i wartościowych członków społeczeństwa	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	91 560,00
3.4. Diagnozowanie i monitorowanie wsparcia oferowanego seniorom na poziomie lokalnym	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu
3.5. Prowadzenie analiz dotyczących problemów osób starszych i niepełnosprawnych	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu

Wskaźniki monitoringu celu strategicznego 3:

I.p.	Nazwa wskaźnika	Czasokres	Źródło i sposób zbierania danych
1.	Liczba odbytych posiedzeń Śląskiej Rady ds. Seniorów	roczny	Dane własne ROPS
2.	Liczba partnerów instytucjonalnych i biznesowych oferujących szczególne ulgi/uprawnienia dla osób starszych w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora”	roczny	Dane własne ROPS
3.	Liczba osób starszych korzystających ze specjalnej oferty usług, ulg i/lub uprawnień w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora”	roczny	Dane własne ROPS
4.	Liczba przedsięwzięć o charakterze informacyjno-promocyjnym dot. problematyki starości oraz kształtowania pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie (np. kampanie społeczne, seminaria, konferencje, konkursy itp.)	roczny	Dane własne ROPS oraz Urzędu Marszałkowskiego
5.	Liczba przeprowadzonych badań dotyczących wsparcia oferowanego seniorom na poziomie lokalnym	roczny	Dane własne ROPS
6.	Liczba przeprowadzonych analiz dotyczących problemów osób starszych i niepełnosprawnych	roczny	Dane własne ROPS

Cel operacyjny 4: Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/ roczny budżet
4.1. Rozwój systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ RPO WSL (EFS - 85%) (Budżet Państwa - 15%)	476 400
4.2. Promocja potencjału podmiotów ekonomii społecznej w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ RPO WSL (EFS - 85%) (Budżet Państwa - 15%)	315 000
4.3. Upowszechnianie przedsiębiorczości społecznej jako formy prowadzenia działalności gospodarczej	ROPS	Unia Europejska/ EFS/ RPO WSL (EFS - 85%) (Budżet Państwa - 15%)	315 000
4.4. Prowadzenie działań na rzecz poprawy efektywności aktywizacji zawodowej oraz rozwój usług i instrumentów rynku pracy	Wojewódzki Urząd Pracy i Powiatowe Urzędy Pracy	Fundusz Pracy	353 927 000 (2018-2020)
4.5. Diagnozowanie i monitorowanie sytuacji na regionalnym rynku pracy	WUP ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu
4.6. Prowadzenie i aktualizowanie baz danych podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych województwa śląskiego	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zadanie realizowane w ramach etatu

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 4:

Nazwa wskaźnika	Czasokres	Źródło i sposób zbierania danych
1. Liczba JST, które skorzystały z doradztwa z zakresu możliwości wykorzystania ekonomii społecznej jako instrumentu prozatrudnieniowego	roczny	Dane własne projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020
2. Liczba opracowanych narzędzi w postaci mapy potrzeb, służącej terytorialnemu określeniu potrzeb i potencjału tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej	roczny	Dane własne projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020
3. Liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących przedsiębiorczość społeczną (np. targów ekonomii społecznej, spotkań Forum Międzysektorowego)	roczny	Dane własne projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020

4. Liczba spotkań sieciujących podmiotów wspierających rozwój ekonomii społecznej w regionie	roczny	Dane własne projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020
--	--------	---

Cel operacyjny 5: Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/ roczny budżet
5.1. Gromadzenie wyników badań i analiz dotyczących sytuacji osób bezdomnych w regionie	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
5.2. Diagnozowanie i identyfikowanie poziomu i przyczyn wykluczenia mieszkaniowego (bezdomności)	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	W ramach zadań bieżących
5.3. Upowszechnianie opracowanego w poprzedniej perspektywie finansowej modelu gminnego standardu wychodzenia z bezdomności	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
5.4. Opracowanie mapy instytucji wsparcia osób bezdomnych w regionie	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
5.5. Wzmacnianie oddziaływania samorządów lokalnych i podmiotów niepublicznych nie działających w celu osiągnięcia zysku, prowadzących działania na rzecz osób ubogich i wykluczonych społecznie	ROPS	Budżet Województwa Śląskiego	Zgodnie z projektem budżetu Województwa Śląskiego na dany rok budżetowy

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 5:

Nazwa wskaźnika	Czasokres	Źródło i sposób zbierania danych
1. Liczba opracowań, w których uwzględniono problematykę bezdomności w województwie śląskim	roczny	Dane własne ROPS
2. Liczba dobrych praktyk zamieszczonych na stronie internetowej ROPS związanych z wdrażaniem gminnego standardu wychodzenia z bezdomności	roczny	Dane własne ROPS
3. Liczba przygotowanych map instytucji wsparcia osób bezdomnych w regionie	roczny	Dane własne ROPS

Cel operacyjny 6: Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej

Działania	Realizator	Źródło finansowania	Szacunkowy budżet na lata 2018-2023/ roczny budżet
6.1. Gromadzenie wyników badań i analiz dotyczących sytuacji osób opuszczających jednostki penitencjarne w regionie	ROPS	Budżet Samorządu Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
6.2. Opracowanie i upowszechnienie analiz dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim	ROPS	Budżet Samorządu Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
6.3. Promowanie dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno-adaptacyjnych realizowanych przez organizacje społeczne, dających szansę na powrót do społeczeństwa	ROPS	Budżet Samorządu Województwa Śląskiego	Dodatkowe zadanie w ramach etatu
6.4. Wspieranie organizacji pozarządowych prowadzących działania na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej	ROPS	Budżet Samorządu Województwa Śląskiego w ramach odrębnych programów ¹	Nie dotyczy

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 6:

Nazwa wskaźnika	Czasokres	Źródło i sposób zbierania danych
1. Liczba udostępnionych analiz dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim	roczne	Dane własne ROPS
2. Liczba upowszechnionych dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno-adaptacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty	roczne	Dane własne ROPS we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami

¹ Zadanie będzie realizowane w ramach specjalistycznego Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim na lata 2016-2020 oraz Programu przeciwdziałania narkomanii w województwie śląskim na lata 2017-2020.

3. Sposób monitorowania i ewaluacji

Proces monitoringu i ewaluacji dokumentu polegał na monitorowaniu poziomu wskaźników przypisanych do każdego celu operacyjnego. Z uwagi na to, że realizatorem programu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego², głównym źródłem danych monitoringowych były przede wszystkim poszczególne komórki organizacyjne Ośrodka. Poziom osiągnięcia wskaźników monitorowany był zgodnie z czasookresami podanymi przy wskaźnikach. Dodatkowo pozyskano dane na temat szacunku kosztów poniesionych w związku z realizacją działań ujętych w ramach poszczególnych celów operacyjnych. Raporty monitoringowe będą stanowiły część składową raportu ewaluacyjnego z wdrażania „Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023”. Działania te koordynował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego.

---

² W celu operacyjnym 4 *Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* jako realizatora, oprócz ROPS, dodatkowo wskazano Wojewódzki Urząd Pracy i Powiatowe Urzędy Pracy.

4. Wyniki monitoringu „Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” za 2018 rok

4.1. Cel operacyjny 1: Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi

W celu operacyjnym 1 *Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi* określono 5 działań oraz 4 wskaźniki realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego oraz partnerów Programu pn. „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”. Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 1 były dane własne ROPS. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2018 rok.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 1 *Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi* za 2018 rok

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2018 rok
1.	Liczba zorganizowanych wydarzeń (np. konkursów, konferencji) związanych z obszarem polityki prorodzinnej	Dane własne ROPS	4
2.	Liczba partnerów Programu „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”, w tym podmiotów gospodarczych		91
3.	Liczba raportów zawierających informacje o sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin w województwie śląskim, opracowanych w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Województwa Śląskiego		2
4.	Liczba dobrych praktyk z obszaru polityki prorodzinnej zamieszczonych na stronie www.slaskiedlarodziny i stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego		8

W 2018 roku w ramach obszaru polityki prorodzinnej zorganizowano 4 przedsięwzięcia, w tym konkurs pn. „Gmina przyjazna rodzinie 2018”, konkurs pn. „Przyjaciel rodziny 2018”, konferencję pn. „Rodzina – wartość, która łączy” oraz galę wręczenia nagród w powyższych konkursach.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku liczba partnerów programu pn. „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny” wyniosła 91, w tym 56 to podmioty prywatne.

W 2018 roku w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Województwa Śląskiego opracowano 2 raporty dotyczące rodziny zawierające m. in. informacje o sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin w województwie śląskim: diagnozę do aktualizowanej Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej oraz podrozdział do

opracowania pt. „Diagnoza i monitoring wybranych problemów społecznych w województwie śląskim - edycja 2017”.

W 2018 roku na stronie *slaskiedlarodziny.pl* oraz stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego zostało zamieszczonych 8 dobrych praktyk z obszaru polityki prorodzinnej, z czego 3 stanowiły dobre praktyki zwycięskich gmin w konkursie pn. „Gmina przyjazna rodzinie 2017”, a 5 dobre praktyki laureatów konkursu pn. „Przyjaciel rodziny 2017”.

Łączna kwota poniesiona na realizację działań ujętych w celu operacyjnym 1 w 2018 roku wyniosła **443 268,87 zł**, w tym 14 859,57 zł stanowił budżet Województwa Śląskiego przeznaczony na realizację Programu pn. „Śląskie dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”, a 428 409,30 zł to szacunek kosztów poniesionych przez partnerów programu – jednostek kapitałowo lub strukturalnie powiązanych z województwem śląskim w związku z realizacją programu w 2018 roku.

4.2. Cel operacyjny 2: Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.

W celu operacyjnym 2 *Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych* określono 4 działania oraz 7 wskaźników realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano dotację z budżetu państwa, budżet Województwa Śląskiego oraz Unię Europejską (EFS).³ Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 2 było *Sprawozdanie rzeczowo finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej*, baza uczestników projektu oraz raport z monitoringu i ewaluacji projektu. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2018 rok.

---

³ Dla działania 2.3 *Optymalizacja usług adopcyjnych, wspieranie i szkolenie kadry ośrodków, wspomaganie osób przysposabiających* jako źródło finansowania wskazano Unię Europejską/ EFS/ RPO WSL (85%) Budżet Państwa - dotacja celowa (8%) Budżet Województwa Śląskiego (7%). Dla działania 2.4. *Podnoszenie kwalifikacji, umiejętności i świadomości społecznej pracowników instytucji i placówek województwa śląskiego, działających w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej* jako źródło finansowania wskazano Unię Europejską/ EFS/ PO WER (84,28%) Budżet Państwa - dotacja celowa (12,72%) Budżet Województwa Śląskiego (3%).

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 2 Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych za 2018 rok

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2018 rok
1.	Liczba prowadzonych w województwie śląskim ośrodków adopcyjnych	Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez samorząd województwa zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	9
2.	Liczba procedur adopcyjnych zakończonych przysposobieniem – liczba przysposobionych dzieci		351
3.	Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny przysposabiające		492
4.	Liczba prowadzonych w województwie śląskim regionalnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej		5
5.	Liczba dzieci z placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczonych w rodzinach naturalnych, zastępczych lub adopcyjnych		31
6.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w ramach projektu pozakonkursowego pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WŚL na lata 2014-2020	Baza uczestników projektu, raport z monitoringu i ewaluacji projektu	232
7.	Liczba pracowników instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej objętych wsparciem w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w ramach zadania projektu pozakonkursowego pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WŚL na lata 2014-2020		649

W 2018 roku na terenie województwa śląskiego funkcjonowało 9 ośrodków adopcyjnych tj.: Wojewódzki Ośrodek Adopcyjny wraz z 5 filiami w: Sosnowcu, Rybniku, Wodzisławiu Śląskim, Bielsku-Białej, Częstochowie oraz 4 niepubliczne ośrodki adopcyjne tj.: Diecezjalny Ośrodek Adopcyjny w Sosnowcu, Ośrodek Adopcyjny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Oddziału Okręgowego w Częstochowie, Ośrodek Adopcyjny i Pieczy Zastępczej Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” w Bytomiu oraz Ośrodek Adopcyjny Towarzystwa Przyjaciół Dzieci Śląskiego Oddziału Regionalnego w Katowicach.

W ubiegłym roku liczba procedur adopcyjnych zakończonych przysposobieniem – liczba przysposobionych dzieci wyniosła 351, natomiast liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny przysposabiające 492.

W 2018 roku w województwie śląskim prowadzono 5 regionalnych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej tj.:

- Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna Nr 1 w Gliwicach,
- Regionalna Placówka Opiekuńczo Terapeutyczna Nr 2 w Gliwicach,
- Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny w Gliwicach,
- Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna Nr 3 w Cyprzanowie,
- Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna Nr 4 w Samborowicach.

Liczba dzieci z placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczonych w rodzinach naturalnych, zastępczych lub adopcyjnych wyniosła 31.

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w ramach projektu pozakonkursowego pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WŚL na lata 2014-2020 wyniosła 232, natomiast liczba pracowników instytucji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej objętych wsparciem w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w ramach zadania projektu pozakonkursowego pn. „Koordynacja i rozwój usług adopcyjnych” realizowanego w ramach RPO WŚL na lata 2014-2020 wyniosła 649.

Kwota poniesiona na realizację działania 2.1. *Zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki właściwego środowiska rodzinnego, niezbędnego do prawidłowego wychowania i rozwoju - prowadzenie ośrodków adopcyjnych* oraz działania 2.2. *Rozwój i wspieranie specjalistycznych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej – prowadzenie interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego oraz regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych* w 2018 roku wyniosła **10 607 188,79 zł**, z czego 3 964 784,07 zł poniesiono na realizację zadań zleconych – ośrodki adopcyjne, a 6 642 404,72 zł na zadania własne – piecza. Na realizację działania 2.3. *Optymalizacja usług adopcyjnych, wspieranie i szkolenie kadry ośrodków, wspomaganie osób przysposabiających* oraz działania 2.4. *Podnoszenie kwalifikacji, umiejętności i świadomości społecznej pracowników instytucji i placówek województwa śląskiego, działających w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej* w 2018 roku przeznaczono **3 033 807,99 zł**.

4.3. Cel operacyjny 3: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych.

W celu operacyjnym 3 *Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych* określono 5 działań oraz 6 wskaźników realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego. Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 3 były dane własne ROPS oraz Urzędu Marszałkowskiego. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2018 rok.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 3 *Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym, gospodarczym i zawodowym poprzez łagodzenie i przeciwdziałanie barierom ograniczającym ich aktywność. Wzmacnianie dostępu do adekwatnej opieki osób niesamodzielnych za 2018 rok*

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2018 rok
1.	Liczba odbytych posiedzeń Śląskiej Rady ds. Seniorów	Dane własne ROPS	6
2.	Liczba partnerów instytucjonalnych i biznesowych oferujących szczególne ulgi/uprawnienia dla osób starszych w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora”	Dane własne ROPS	116
3.	Liczba osób starszych korzystających ze specjalnej oferty usług, ulg i/lub uprawnień w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora”	Dane własne ROPS	89 754
4.	Liczba przedsięwzięć o charakterze informacyjno-promocyjnym dot. problematyki starości oraz kształtowania pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie (np. kampanie społeczne, seminaria, konferencje, konkursy itp.)	Dane własne ROPS oraz Urzędu Marszałkowskiego	2
5.	Liczba przeprowadzonych badań dotyczących wsparcia oferowanego seniorom na poziomie lokalnym	Dane własne ROPS	1
6.	Liczba przeprowadzonych analiz dotyczących problemów osób starszych i niepełnosprawnych	Dane własne ROPS	5

W okresie objętym monitoringiem Śląska Rada ds. Seniorów, jako organ konsultacyjny w sprawach dotyczących osób starszych, odbyła 6 posiedzeń. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku liczba partnerów instytucjonalnych i biznesowych oferujących szczególne ulgi/uprawnienia dla osób starszych w ramach projektu pn. „Śląskie dla Seniora - Śląska Karta Seniora” wyniosła 116, a z ich oferty skorzystały łącznie 89 754 osoby.

W 2018 roku zorganizowano konkurs pn. „Ambasador/Ambasadorka Srebrnego Pokolenia Województwa Śląskiego 2018” oraz galę wręczenia nagród w powyższym konkursie. Wymienione przedsięwzięcia miały charakter informacyjno-promocyjny i dotyczyły problematyki starości oraz kształtowania pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie.

W 2018 roku w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Województwa Śląskiego zostało przeprowadzone badanie pt. „Wspieranie seniorów w gminach województwa śląskiego w 2017 roku”, którego celem była analiza rodzaju i zakresu wsparcia oferowanego seniorom na poziomie lokalnym. Wyniki tych badań zostały opracowane w formie raportu.

W ramach przeprowadzonych w 2018 roku analiz dotyczących problemów osób starszych i niepełnosprawnych opracowano 2 diagnozy do aktualizowanej Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej oraz 2 podrozdziały do opracowania pt. „Diagnoza i monitoring wybranych problemów społecznych w województwie śląskim - edycja 2017”.

Łączna kwota poniesiona na realizację działań ujętych w celu operacyjnym 3 w 2018 roku wyniosła **52 822,44 zł.**⁴

4.4. Cel operacyjny 4: Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W celu operacyjnym 4 *Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* określono 6 działań oraz 4 wskaźniki realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego, Fundusz Pracy oraz Unię Europejską (EFS).⁵ Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 4 były dane własne projektu pn. „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2018 rok.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 4 *Zwiększenie roli ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* za 2018 rok

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2018 rok
1.	Liczba JST, które skorzystały z doradztwa z zakresu możliwości wykorzystania ekonomii społecznej jako instrumentu prozatrudnieniowego	Dane własne projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”, realizowanego w ramach RPO WSL na lata 2014-2020	21
2.	Liczba opracowanych narzędzi w postaci mapy potrzeb, służącej terytorialnemu określeniu potrzeb i potencjału tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej		0
3.	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących przedsiębiorczość społeczną (np. targów ekonomii społecznej, spotkań Forum Międzysektorowego)		10
4.	Liczba spotkań sieciujących podmiotów wspierających rozwój ekonomii społecznej w regionie		14

W okresie objętym monitoringiem z doradztwa z zakresu możliwości wykorzystania ekonomii społecznej jako instrumentu prozatrudnieniowego

⁴ W kwocie tej ujęto wydatki związane z realizacją zadań w ramach projektu „Śląskie dla Seniora” oraz szacunek kosztów poniesionych na realizację zadania w ramach etatu w 2018 roku.

⁵ Dla działania 4.1. *Rozwój systemu wsparcia ekonomii społecznej na poziomie regionalnym*, działania 4.2. *Promocja potencjału podmiotów ekonomii społecznej w zakresie tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym* oraz działania 4.3 *Upowszechnianie przedsiębiorczości społecznej jako formy prowadzenia działalności gospodarczej* jako źródło finansowania wskazano Unię Europejską/ EFS/ RPO WSL (EFS - 85%) (Budżet Państwa - 15%).

skorzystało łącznie 21 jednostek samorządu terytorialnego. Oferta doradztwa specjalistycznego obejmowała cztery obszary tematyczne:

- *Zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej,*
- *Rewitalizacja obszarów zdegradowanych z wykorzystaniem podmiotów ekonomii społecznej,*
- *Rola ekonomii społecznej w programach rozwoju usług społecznych i rozwoju społecznego,*
- *Aspekty społeczne w zamówieniach publicznych.*

W 2018 roku w ROPS rozpoczęto również procedurę opracowania narzędzia w postaci mapy potrzeb, służącej terytorialnemu określeniu potrzeb i potencjału tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej. Zakończenie prac i opublikowanie narzędzia na stronie <http://mapapotrzeb.rops-katowice.pl> nastąpiło w marcu 2019 roku.

W 2018 roku zorganizowano 10 przedsięwzięć promujących przedsiębiorczość społeczną, natomiast liczba spotkań sieciujących podmiotów wspierających rozwój ekonomii społecznej w regionie wyniosła 14.

Łączna kwota poniesiona na realizację działań ujętych w celu operacyjnym 4 w 2018 roku wyniosła **145 543,74 zł.**

4.5. Cel operacyjny 5: Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

W celu operacyjnym 5 *Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu* określono 5 działań oraz 3 wskaźniki realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego. Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 5 były dane własne ROPS. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2018 rok.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 5 *Wzmacnianie lokalnych systemów przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu* za 2018 rok

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2018 rok
1.	Liczba opracowań, w których uwzględniono problematykę bezdomności w województwie śląskim	Dane własne ROPS	2
2.	Liczba dobrych praktyk zamieszczonych na stronie internetowej ROPS związanych z wdrażaniem gminnego standardu wychodzenia z bezdomności		0
3.	Liczba przygotowanych map instytucji wsparcia osób bezdomnych w regionie		0

W okresie objętym monitoringiem opracowano diagnozę do aktualizowanej Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej oraz podrozdział do opracowania pt. „Diagnoza i monitoring wybranych problemów społecznych w województwie śląskim - edycja 2017”, w których uwzględniono problematykę bezdomności w województwie śląskim. Ponadto na przełomie sierpnia i września 2018 roku w ROPS przeprowadzono krótkie badanie dotyczące liczby osób bezdomnych w gminach województwa śląskiego pt. „Bezdomność i pomoc postpenitencjarna w gminach województwa śląskiego”, które stanowiło realizację działania 5.1. *Gromadzenie wyników badań i analiz dotyczących sytuacji osób bezdomnych w regionie*, działania 5.2. *Diagnostowanie i identyfikowanie poziomu i przyczyn wykluczenia mieszkaniowego (bezdomności)* oraz działania 5.3. *Upowszechnianie opracowanego w poprzedniej perspektywie finansowej modelu gminnego standardu wychodzenia z bezdomności*. Badanie zostało przeprowadzone za pomocą ankiety internetowej CAWI przy użyciu systemu LimeSurvey. W badaniu wzięło udział 111 ośrodków pomocy społecznej województwa śląskiego.

W 2018 roku w ramach działania 5.3. *Upowszechnienie opracowanego w poprzedniej perspektywie finansowej modelu gminnego standardu wychodzenia z bezdomności* do Ośrodków Pomocy Społecznej i wybranych organizacji pozarządowych ROPS wystosował prośbę o przesłanie dobrych praktyk z obszaru bezdomności. W wyniku tego zebrano 5 dobrych praktyk związanych z wdrażaniem modelu gminnego standardu wychodzenia z bezdomności:

- *Inicjatywy gminy Cieszyn na rzecz osób bezdomnych i opuszczających zakłady penitencjarne z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie,*
- *Dobre praktyki wypracowane przez Gminę Miasto Częstochowa w związku z realizacją inicjatywy na rzecz bezdomnych i/lub opuszczających zakłady penitencjarne z Gminy Częstochowa,*
- *Dobre praktyki na rzecz osób bezdomnych wypracowane i realizowane w gminie Dąbrowa Górnicza z Gminy Dąbrowa Górnicza,*
- *System pomocy osobom bezdomnym w mieście Katowice z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach,*
- *Wypracowane praktyki w związku z realizacją inicjatyw na rzecz osób bezdomnych z Gminy Radlin.*

Oprócz tego pozyskano elektroniczną publikację wydaną przez Ogólnopolską Federację na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności z Zabrze w ramach projektu MRPiPS „Pokonać bezdomność”, która zawiera 32 dobre praktyki z obszaru bezdomności oraz publikację wydaną przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich w roku 2017, w której przedstawiono dobre praktyki w zakresie usług mieszkaniowych świadczonych osobom bezdomnym. Zamieszczenie dobrych praktyk na stronie internetowej ROPS nastąpiło w kwietniu 2019 roku. W maju 2019 roku opracowano również 2 mapy instytucji wsparcia osób bezdomnych w regionie.

Działania ujęte w celu operacyjnym 5 w 2018 roku prowadzone były bezkosztowo, ponieważ ich realizacja odbywała się w ramach zadań bieżących pracowników ROPS lub były zadaniami dodatkowymi.

4.6. Cel operacyjny 6: Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej.

W celu operacyjnym 6 *Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej* określono 4 działania oraz 2 wskaźniki realizacji powyższego celu. Jako źródło finansowania wskazano budżet Województwa Śląskiego, w tym w ramach specjalistycznego „Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie śląskim na lata 2016-2020” oraz „Programu przeciwdziałania narkomanii w województwie śląskim na lata 2017-2020”. Źródłem danych dotyczących wskaźników realizacji celu operacyjnego 6 były dane własne ROPS oraz dane pozyskane we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami. W poniższej tabeli przedstawiono wartości wskaźników za 2018 rok.

Wskaźniki realizacji celu operacyjnego 6 *Promowanie działań na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej* za 2018 rok

I.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło i sposób zbierania danych	Wartość za 2018 rok
1.	Liczba udostępnionych analiz dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim	Dane własne ROPS	0
2.	Liczba upowszechnionych dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno – adaptacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty	Dane własne ROPS we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami	0

W okresie objętym monitoringiem zebrano 7 elektronicznych analiz (opracowań) dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim, z których 4 stanowią artykuły, a 3 to poradniki. Wśród nich znalazły się:

- *Instytucjonalne formy wsparcia w pomocy postpenitencjarnej*, Krzysztof Kucyper, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas Pedagogika, opublikowany w numerze: Rocznik 2013, numer 8/2013,
- *Model opieki penitencjarnej i postpenitencjarnej dla Polski*, w: „System penitencjarny i postpenitencjarny w Polsce”, red. Teodor Bulenda, Ryszard Musidłowski, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2003,

- *Organizacje pozarządowe w przestrzeni sprawiedliwości. Dobre praktyki i współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy skazanym i pokrzywdzonym*, pod redakcją Marka Solona-Lipińskiego, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa, styczeń 2016 r. (Dokument jest zapisem referatów wygłoszonych przez panelistów podczas międzynarodowej konferencji „Współpraca pomiędzy instytucjami przestrzeni sprawiedliwości i organizacjami pozarządowymi”, która odbyła się w Warszawie w dniach 14-15 października 2015 r.),
- *Pomoc osobom opuszczającym zakłady karne i ich rodzinom. Wybrane zagadnienia*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Kraków 2005,
- *Pomoc postpenitencjarna jako forma pracy socjalnej*, Łukasz Kozera, Prace naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, seria: Pedagogika, z. XVIII, 2009,
- *Pomoc postpenitencjarna, pomoc społeczna, lokale socjalne*, opracowanie: Zespół Wstępnej Oceny Wniosków w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Obywatelskich, Warszawa 2015,
- *Rola organizacji pozarządowych w świadczeniu pomocy postpenitencjarnej w Polsce i w Niemczech - historia i teraźniejszość*, Małgorzata Kubala, Pedagogium Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Warszawie, 2016.

Udostępnienie powyższych materiałów na stronie internetowej ROPS nastąpiło w czerwcu 2019 roku.

Ponadto na przełomie sierpnia i września 2018 roku w ROPS przeprowadzono krótkie badanie dotyczące szacunkowej liczby osób opuszczających zakłady penitencjarne objętych pomocą w zakresie reintegracji społecznej w gminach województwa śląskiego pt. „Bezdomność i pomoc postpenitencjarna w gminach województwa śląskiego”, które stanowiło realizację działania 6.1. *Gromadzenie wyników badań i analiz dotyczących sytuacji osób opuszczających jednostki penitencjarne w regionie* oraz działania 6.2. *Opracowanie i upowszechnienie analiz dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim*. Badanie zostało przeprowadzone za pomocą ankiety internetowej CAWI przy użyciu systemu LimeSurvey. W badaniu wzięło udział 111 ośrodków pomocy społecznej województwa śląskiego.

W 2018 roku w ramach działania 6.3. *Promowanie dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno-adaptacyjnych realizowanych przez organizacje społeczne, dających szansę na powrót do społeczeństwa* zebrano 6 dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno-adaptacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty. Wśród nich znalazły się:

- *Dobre praktyki wypracowane przez Gminę Miasto Częstochowa w związku z realizacją inicjatywy na rzecz bezdomnych i/lub opuszczających zakłady penitencjarne z Gminy Częstochowa*,

- *Działania w obszarze readaptacji społecznej kierowane do osób po pobycie w jednostce penitencjarnej prowadzone w Ośrodku Readaptacyjnym Śląskiej Fundacji Błękitny Krzyż w Bielsku-Białej z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej,*
- *Inicjatywy gminy Cieszyn na rzecz osób bezdomnych i opuszczających zakłady penitencjarne z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszynie,*
- *Program terapeutyczno-adaptacyjny. Asystent postpenitencjarny z Fundacji POMOST w Zabrze,*
- *Dobre praktyki z obszaru readaptacji społecznej osób opuszczających zakłady penitencjarne - współpraca pomiędzy Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Zabrze, a Fundacją POMOST z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Zabrze,*
- *Znaczenie współpracy międzyinstytucjonalnej w procesie readaptacji społecznej osób objętych oddziaływaniem służby więziennej i służb pomocy społecznej – dobre praktyki wypracowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Katowicach i Areszt Śledczy w Katowicach z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Katowicach.*

Zamieszczenie powyższych dobrych praktyk na stronie internetowej ROPS nastąpiło w kwietniu 2019 roku.

Działania 6.1 - 6.3 ujęte w celu operacyjnym 6 w 2018 roku prowadzone były bezkosztowo, ponieważ ich realizacja odbywała się w ramach zadań bieżących pracowników ROPS lub były zadaniami dodatkowymi.

W zakresie działania 6.4 *Wspieranie organizacji pozarządowych prowadzących działania na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej* wsparto 3 projekty konkursowe w 2018 roku dla organizacji pozarządowych prowadzących działania na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej.

Kwota wydatkowanych środków finansowych na realizację w 2018 projektów konkursowych dla organizacji pozarządowych prowadzących działania na rzecz readaptacji społecznej osób po pobycie w jednostce penitencjarnej wyniosła **59 993,00 zł**.

5. Podsumowanie

W „Programie przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” zaplanowano do realizacji 6 celów operacyjnych oraz 29 działań.

W 2018 roku działania zostały zrealizowane w wysokim stopniu. Odzwierciedleniem tego są wartości wskaźników realizacji celów operacyjnych osiągnięte na poziomie **80,8%** (21 na łącznie 26 wskaźników). W okresie objętym monitoringiem jedynie 5 wskaźników (19,2%) przyjęło wartości zerowe, przy czym podjęto pewne działania w kierunku ich realizacji w kolejnym roku: *liczba*

opracowanych narzędzi w postaci mapy potrzeb, służącej terytorialnemu określeniu potrzeb i potencjału tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej, liczba dobrych praktyk zamieszczonych na stronie internetowej ROPS związanych z wdrażaniem gminnego standardu wychodzenia z bezdomności, liczba przygotowanych map instytucji wsparcia osób bezdomnych w regionie, liczba udostępnionych analiz dotyczących reintegracji społecznej osób po opuszczeniu zakładu penitencjarnego w województwie śląskim oraz liczba upowszechnionych dobrych praktyk wypracowanych w ramach wdrażania programów penitencjarnych oraz terapeutyczno-adaptacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty.

Ogólna kwota wydatkowana na realizację działań ujętych w ramach poszczególnych celów operacyjnych Programu w 2018 roku wyniosła **14 342 624,83 zł**, z czego najwięcej środków finansowych przeznaczono na realizację działań ujętych w ramach celu operacyjnego 2 *Wzrost jakości usług świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży pozbawionych opieki rodziców biologicznych.*

W 2019 roku realizacja „Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023” będzie kontynuowana, ze szczególnym uwzględnieniem tych wskaźników, które w 2018 roku nie zostały osiągnięte. Niniejszy raport monitoringowy będzie stanowił część składową raportu ewaluacyjnego z wdrażania „Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2018-2023”.